

Bydgoszcz, 12 lutego 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.3.2018. AJe/ACz

Pani
Hanna Steckowska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Zbiczno 199
87- 305 Zbiczno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U.poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Zbiczno 199, 87-305 Zbiczno (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 23, 24 stycznia 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A.J. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
 - A.Cz. – starszego inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- na podstawie Upoważnienia Nr 26/2018 z dnia 17 stycznia 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 22 stycznia 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Hanny Steckowskiej - Kierownika GOPS, p. ████████ – asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 17 października 2012 r., przyjętego Uchwałą Nr XVIII/116/2012 Rady Gminy Zbiczno. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rada Gminy Zbiczno, Uchwałą Nr XXI/144/2013 z dnia 27 lutego 2013 r., wyznaczyła GOPS do realizacji zadań nałożonych na gminę ustawą o wspieraniu rodziny.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 23 lipca 2012 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 2/2012. Zarządzeniem Nr 14/2017 z dnia 25 listopada 2017 r., wprowadzono zmiany w Regulaminie, poprzez dodanie stanowiska asystenta rodziny i realizowane przez niego zadania, jednakże nie ujęto wszystkich zadań wymienionych w art.15 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny.

W trakcie kontroli, wydane zostało Zarządzenie Nr 220/2018 Wójta Gminy Zbiczno z dnia 23 stycznia 2018 r., dotyczące upoważnienia Kierownika GOPS - p. Hanny Steckowskiej, do prowadzenia postępowań z zakresu wspierania rodziny.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, który został przyjęty Uchwałą Nr XXV/127/2016 Rady Gminy Zbiczno w dniu 15 lipca 2016 r.

Głównym celem programu jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny oraz jej wspieranie. Program zawiera diagnozę demograficzną i społeczną gminy, cele szczegółowe oraz zasoby instytucjonalne gminy. Pożądanym efektem realizacji założonych celów, jest polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny dziecka.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS składała coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka, w tym również z zakresu wspierania rodziny.

Sprawozdanie za 2016 r. zostało złożone z zachowaniem wymaganego terminu i przedstawione na Sesji Rady Gminy w dniu 21 marca 2017 r.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. █████ – w ramach umowy o pracę, w okresie od 11 maja 2016 r. do chwili obecnej (od 28 czerwca 2017 r. nieobecna z tytułu ciąży i urodzenia dziecka),
- p. █████ - w ramach umowy o pracę w systemie zadaniowym, w okresie od 2 listopada 2017 r. do chwili obecnej

Asystenci rodziny są zatrudnieni w systemie zadaniowego czasu pracy.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2016 r. 11 rodzin, w tym dwa przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. 10 rodzin, w tym dwa przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. (do dnia 22 stycznia) 5 rodzin, w tym dwa przypadki rodzin zobowiązanej do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych p. █████ brakowało oświadczenia dotyczącego spełniania warunku określonego w art.12 ust.1 pkt 3. Zgodnie z oświadczeniem Kierownika, zostanie ono uzupełnione po powrocie p. █████ do pracy. Natomiast oświadczenia p. █████, dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust.1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy, zostały uzupełnione w trakcie trwania kontroli.

W *zakresach czynności* asystentów rodziny uwzględniono wszystkie zadania zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Pismem z dnia 20 kwietnia 2017 r., znak: GOPS.1020.10.2017, Kierownik poszerzyła zakres czynności p. █████ o realizację zadań wynikających z ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Zbiczno tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy GOPS podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność

przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: dziennik wizyt w środowisku, harmonogram pracy, kartę informacyjną dotyczącą rodziny, analizę sytuacji szkolnej dziecka, analizę sytuacji wychowawczej dziecka, analizę sytuacji zdrowotnej rodziny, analizę wstępną sytuacji rodziny, zakres realizowanych działań, notatki służbowe, plan pracy z rodziną, ocenę sytuacji rodziny.

Asystenci rodziny dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstotliwość wejść w środowisko była adekwatna do potrzeb rodziny. Plany pracy zawierały terminy i efekty planowanych działań , co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do dnia kontroli nie wpłynął do Ośrodka wniosek o koordynację poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Dotychczas monitoring rodziny nie był prowadzony, z uwagi na przerwę w zatrudnieniu asystenta. Monitoring zostanie wprowadzony w I kwartale 2018 r.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z asystentem, pracownikiem socjalnym i kierownikiem GOPS. Zakończenie współpracy następuje w wyniku rezygnacji rodziny ze współpracy, zmianę miejsca zamieszkania przez rodzinę poza teren gminy bądź z uwagi na osiągnięcie zaplanowanych celów.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników szkoły, środowisko lokalne oraz policję. W przypadku pozyskania niepokojących informacji, pracownik socjalny rozeznaje sytuację i podejmuje dalsze działania.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace, na rzecz rodziny*.

Aktualnie asystent pracuje z 1 rodziną, w której występuje przemoc, uruchomiona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Rodzina jest monitorowana także przez pracownika socjalnego, dzielnicowego oraz pedagoga szkolnego.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Zbiczno nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, jednakże dzieci mogą skorzystać z oferty zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w szkołach oraz atrakcji organizowanych przez GOKSiR.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Zbiczno zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego, terapeutycznego) poprzez możliwość konsultacji. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 1.806,65 zł,
- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 4.206,63 zł,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 0,00 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Aktualnie asystent nie współpracuje z żadną rodziną, której dziecko jest umieszczone w pieczy zastępczej, w związku z tym nie współpracuje z koordynatorem w opracowywaniu

planu pracy z rodziną. Rodziny z terenu gminy, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej, nie rokują na powrót dzieci pod ich opiekę, w związku z czym współpraca z asystentem jest bezzasadna.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 8 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 24 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 26 lipca 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienie, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanego zalecenia, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Kierownik GOPS p. Hanna Steckowska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Uzupełnić w Regulaminie Organizacyjnym GOPS brakujące zadania, przypisane asystentowi rodziny, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin wykonania – niezwłocznie.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **1/18** w dniach 23, 24 stycznia 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)